

Ernek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvennyolcadik évfolyam.

49. szám.

Debrecen, 1928 december 8.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Egyház és állam.

(Részlet Dr. Baltazár Dezső püspök évi jelentéséből.)

Az állammal való viszonyunk az állami functionariusokkal való bensőségteljes érintkezés tekintetében nem hagy fenn semmi kívánni valót. Megmagyarázhatatlan tehát, hogy ennek a következményei a tényekben csak igen csekély fokig jutnak kifejezésre. Az 1848. évi XX. t.-cikk végrehajtásának ügye még mindig függőben van; sőt az ezen alapon konstruált további igényeink jogosultságát római katolikus oldalról annak az alapos látszatával tették vitássá, mintha a vitássá tétel rokonszenves volna a kultuskormány felfogásában is. Azt a Glattfelder-féle munkálatot, amelyet a volt hercegprímás kezdeményezett, még mindig elintézetlen ügynek kell tekintenünk s az elintézetlenséggel járó veszedelmet csak növeli az, hogy a haladó idő folyamán az állam hiányos souverainitása miatt közjogi birtokállományunkból mind nagyobb és nagyobb kontingensek kerülnek idegen dispositio alá. A baj főleg abban rejlik, hogy a felekezeti kérdések a nemzeti elintézés autonom területéről a nemzetközi elintézés területére csusznak át, minélfogva a magyar állam a saját souverainitása állagának integrans részei felől is külső souverainnal való megegyezés vagy ilyen előtti deferálás útján tud megállapodásokat létesíteni. Ez a fejlődés különösképpen bántja a mi felfogásunkat, akik mint magyar vallás, magyar egyház a magyar államhatalom teljességéből sem elméletben, sem gyakorlatban nem vagyunk hajlandók engedni csak egy vonalnyit is.

A protestáns egyházaknak az 1848: XX. t.-c. vonatkozásában nem a római egyházzal, hanem az állammal van elintézendő ügye. — Éppen ezért tagadta meg a két protestáns egyház vezetősége a hozzájárulást attól a kínált megoldási módtól, hogy a magyar római egyház képviselével közös tanácskozásban jusson megegyezésre. Az 1848. évi XX. t.-cikket az állam alkotta. Benne az állam vállalt felelősséget arra, hogy a bevett vallásfelekezetek szükségletei a viszonyosság és egyenlőség elvei

szerint fognak közálladalmi költségből fedeztetni. Minekünk tehát minden közbevetés és elegyítés nélkül az állammal szemben vannak igényeink és csakis ezek mérvének a megállapításánál és csak mint az összehasonlítás tényezője jöhet előttünk tekintetbe a római egyház állami eredetű vagyonának és államsegélyének az állapota. Mi nem felekezeti egyezkedésektől, hanem az állam törvényhozásától várjuk az igazságos megoldást, amelynek módját s előkészítő tényezőjét a haza bölcsé: Deák Ferenc a törvényhozás kebeléből alakítandó regnicolaris deputatióban jelölte meg. Ennek a megalkulását várjuk s ennek munkálata számára kezdtük elkészíteni az adatokat, amelynek teljes és pontos összeállítását méltán és joggal várhatjuk el minden hivatalosainktól és hivatalos egyházi és iskolai testületeinktől.

A felekezeti béke, amelyre mindnyájan mint kívánatos jóra tekintünk, az igazság kiszolgáltatásától függ. Mi semmi kedvezést nem kérünk; viszont nemzetünk érdekében teljesített szolgálatainkra és hozott áldozatainkra támaszkodó önérzetünk nem enged belenyugodni semmi rovásunkra eső hátrátételbe. A mindenáron békét akarók homokra akarják építeni a békesség épületét; pedig ennek, ha maradandó és áldásos kíván maradni, az igazság kösziklájára kell épülnie. Az igazság bátor vallása és szolgálata nincs sem mint kötelesség, sem mint lehetőség a nagyokra és erősekre lokalizálva, nincs letörölve a kicsinyek és gyengék feladata oldaláról; mert az igazság szolgálata nem kockáztatás és mérlegelés eredményeként, hanem mint feltétlenség jelentkezik, attól a bizonyos reménységtől vezetve, hogy az Isten ereje az erőtelenségben is elvégeztetik. Engedményeket tehet az ember a maga földi érdekeiből; de égi érdekeiből, ahová az igazság és annak szolgálata tartozik, soha. Az igazságnak csak az emberek által való képviselés tekintetében lehet kisebbsége; de az abszolút mérés mérlegén mindig értéktöbbsége van. Ezért az értéktöbbségért pedig Isten iránti kötelesség még a béke kényelmét és nyugalmát is áldozatul vinni.

Azzal mindenkinek tisztában kell lenni, hogy az állam és egyház elválasztása az esedékesség tárgyai közé tartozik. — Csak az idő hosszabbságának vagy rövidebbségének a kérdése. Ehhez készülni kell, mert készület nélkül a katasztrófa teljességét zúditja reánk. Nekünk abban nincs módunk, hogy az anyagi hozzákészülés forrásait az uralkodónak látszó egyházzal arányosan igénybevegyük. A birtokunkban levő igéretnek legnagyobb bősége sem az előkészület eszköze. Az áldozathozás szerves, nagy, átfogó munkájával kell készülnünk az egyetemes fenntartási alap, vagy pénztár formájában a nagy krízisre, megbékülvén az „egymás terhét hordozzátok” elv evangéliumi igazságával és az ezen elv alapján dolgozó állam példájával, amelyet pedig szeretünk ridegebbnek nevezni az eszmények letéteményesénél: az egyháznál.

Sok szükséges és szép nekilendülésnek töri le a szárnyát az anyagi eszközök készségének a hiánya. A négy alapművelet figyelmen kívül hagyása megbosszulja magát a legragyogóbb horizontú elvek életén is. A lelki célkitűzések diadala anyagi eszközök alátámasztása nélkül nem következhetik be. Legszűkebb egyéni életünk éppúgy befolyása alatt van az anyagi szempontok hatásának, mint minden többé-kevésbé egyetemes élet, amelynek földi megjelenési formája van. Nem sokat tévedek, ha minden ezzel ellenkező véleményt a tévedések és hypokrisisek világába utasítok.

Magyar kálvinista egyházunk isteni rendeltetése mellett nem utolsórendű bizonyosság, hogy anyagi eszközök megfelelő készlete hiányában saját eszményi tartalma, igazsága elvont erejével is fenn tudta magát tisztességgel tartani a világ anyagi eszközeinek nemesak szükséges mértékével, hanem fényűzőes fokával rendelkező hatalmi szervezetek ellenében is. Képzelnék el most már a kifejlődésnek azt a lehetőségét, hogy igazságaink életbe átültetése rendelkezni fog vallási, jótékonyági, kulturális, tudományos, irodalmi, sajtóintézmények megfelelő szervezetével s ezek anyagi biztosítottágával is. De ezt nemesak képzelnünk kell, hanem a megvalósulás felé céltudatosan, áldozatok hozásával törekedni is kell. Ez a feladat nem nélkülözheti a hivatalos egyház készsége hozzájárulását sem, amely ezidőszerint a fogyatékoság vérszegénységének korát éli; de ez a feladat minden lehetőségek megragadására is kötelez, amely lehetőségek a célban, eszközökben s a kivitel módozataiban az erkölcs mérését fogyatékek nélkül kiállják.

Kinek van jó dolga? . . .

Valamelyik nap gyönyörű, szép őszi idő volt. A napsugár beragyogott az irodába.

Megyek sétálni a szabadba — tettem fel magamban.

Elővettem a botom, kalapom és elindultam.

A kapuban azonban feltettem magamban, hogy amíg kiérek a faluból, minden embertől, akivel csak találkozom, meg fogom kérdezni, hogy mint érzi magát, jól megy-e a sora? . . .

Legelőször is Grünberger szomszédal találkoztam. Ott állott a boltajtóban, az elmaradhatatlan fapipával a szájában.

— Hogy van, Grünberger úr? — kérdeztem tőle.

— Nem jól — válaszolt Grünberger. — Egyáltalában, ez a fogalom, hogy „jó”, reám nézve kiment a divatból.

— De kérem — feleltém én is, — gondolja meg, hogy vannak sokan, nagyon sokan, akiknek még több bajuk van a világon.

— Nekem van a legtöbb — válaszolt Grünberger. Ilyen rossz dolga senkinek sincs a vármegyében. Engem megöl a sok adó, a sok hitel...

Jól van — gondoltam magamban — s azzal elindultam tovább.

A következő ember, akivel találkoztam, a falu egyik gazdája volt.

— Hogy van? — kérdeztem tőle.

— Nagyon rosszul, tiszteletes uram. Ma a legrosszabb sora a gazdának van.

— De nézze csak — próbáltam vigasztalni — másoknak még több baja van.

— Dehogyan van, dehogyan van — mondá. — Ilyen rossz dolga a faluban senkinek sincsen. Az a nagy szárazság, az a nagy adó, tisztára megöl bennünket. Én vagyok a könyék legboldogtalanabb embere.

Jól van — gondoltam ismét magamban — s azzal indultam tovább.

Szembe jött velem a doktor.

— Szervusz! Hogy vagy? — szóltam hozzája.

— Egészen rosszul, a lehető legrosszabbul — mondá előttem.

— Ugyan ne panaszkodjál már te is. Hiszen hány embernek van kevesebb jövedelme és mégis megél.

— Az nem úgy van — válaszolt. — Ha sok az orvos, kevés a beteg; kevés a foka, sok az eszkimó. Nem ismered te a mi helyzetünket. Ilyen rossz dolga senkinek sincs a világon.

Ez is rendben van — gondoltam magamban — s ballagtam tovább.

Amin! megyek, egyszer csak egyik kollegámmal, egyik jó módú, szép gyülekezetünk lekipasztóival találkozom. Rokonlátogatóban járt a fauban.

— Szervusz, hogy vagy? — kérdeztem tőle.

— Csehül, kedves barátom, nagyon csehül. Ma a fődfizetés nem ér semmit sem. . .

— De, kérlek, ne zúgolódjál — válaszoltam. Hát mit szólnak ehhez a szegényebb gyülekezetek papjai?

— Hát, engedj meg, — mondá — ma legjobban a kongruás papoknak. Hidd el, hogy az egyházkerületben nekem van a legrosszabb dolgom. . .

Hát itt sincsen mit beszélni — tépelődtem magamban, sétáltam tovább. Alig léptem azonban ötvenet, egy remek fogat repült el előttem s valaki leköszönt a fogatról. Egyik kongruás lelkésztestvéremet ismertem fel a hátsó ülésen.

— Álljatok meg! — kiáltottam utána.
— Hogy vagy? — kérdeztem az én kongruás barátomtól.

— Rajtam igazán lehetne segíteni — mondá barátom.

— Ne beszélj így, — szóltam — hiszen olyan szép fogatod van, hogy gyönyörűség ezt nézni.

— Nem jól beszélsz, barátom! — válaszolt. Én vagyok az egyházkerület legkoldusabb embere. Ma a legjobb az olyan egyházakban pástorkodni, ahol nincsen kongrua, ahol tisztán földfizetése van a papnak.

Itt is rendben van a dolog — elmélkedtem magamban — s lépkedtem tovább.

Elérkeztem a szolgabírói hivatal elé. A kapuban ott állott éppen a környék egyik előkelő birtokosa,

— Hogy méltóztatik lenni? — kérdeztem tőle.

— Nem jól, tiszteletes uram, egyáltalában nem jól.

— De, hát kérem szépen, — mondám előtte — akinek olyan szép birtoka, remek termése, jó egészsége van, csak nincs oka panasza?...

— De hogy is nincsen, tiszteletes uram! Az a nagy adó, az a sok hűtlen, rossz eseléd, megöli az embert! No meg az O. F. B. munkája... Hígyje el a tiszteletes úr, én vagyok a vármegye legszerencsétlenebb helyzetben levő embere.

Ez is rendben van — tünődtem magamban. Haladtam aztán a falu vége felé.

Amint lépkedtem, az egyik háznál az udvaron egy fiatalembert láttam.

No, — gondoltam magamban — ezt az ifjú embert még megkérdezem, hogy miképpen érzi magát?

Amint azonban közelebb értem hozzá, hát látom, hogy az ifjú imára kulcsolt kezekkel fordul a tornácra varrogató édesanyja felé.

Mindjárt megértettem a helyzetet. A falu siket-némája állott előttem, aki jelképesen azt igyekezett édesanyja előtt megmagyarázni, hogy ő már látott engem a szószéken imádkozni, könyörögni.

Nagy részvéttel, szeretettel köszöntem feléje. Jól tudva azt, hogy itt már igazán nincs mit kérdeznem, haladtam tovább.

El is értem aztán a falu végére, ahonnan már gyönyörűen láthatók a távoli hegyek, erdők, rétek, mezők az égboltozat alján.

A nagy csendben, magányban úgy eltűnődtem rajta: Istenem, milyen különösek, gyarlók az emberek! Sírnak, panaszkodnak, jajgatnak akkor is, amikor nem kellene.

Végig faggat az ember az uccán egy egész csapat embert s mindenik a maga helyzetét látja a legrosszabbnak, a legnyomorultabbnak. — Csak egyetlenegy lelket talál, aki nem sír és nem panaszkodik. De az az egy lélek is csak azért nem panaszkodik, mert hát siket-néma az istenadta.

Baráth Imre.

Közélet

Hallottam Banghát!

Hallottam Banghát ma délelőtt rádión és nem vagyok elragadtatva tőle. A budapesti belvárosi plebánia templomban tartott — ahogy ők igen szépen nevezik — „szent beszéd“-et. Csak azt nem tudom, hogy ez milyen alapon volt szent, mert leckét (textust) sem vett a Szentírásból, de egyetlen egy bibliai idézet sem volt a beszédében. Legfeljebb annyi, hogy szent helyen és szent ügyben beszélt a hercegprimás által megáldott ügynevezett budapesti „polgármester harang“ felszentelése alkalmából, szépen, lelkesen, okosan.

A világot sem akarom őt bántani, sem a szereplését lekicsinyelni, de a mieink közül azoknak, akik még nem hallották, elárulom, hogy nekünk sok kitünőbb szónokunk van, mint Ő!... Lehet, hogy a római katolikusoknál elsőrangú, de a mieinknél nem különb és én rádión is hallottam már kitünőbb r. kath. hitszónokot, mint ő. Tehát egyáltalán nem az a félelmetes erejű és lehangoló szónok, amilyennek egyesek képzelik s amilyennek magam is tartottam eddig!...

El kell ismerni, hogy rendkívül tanult, fegyelmezett agyú ember és a szeretetről is van mondanivalója. Ügyes apologetája a róm. katolicizmusnak. A többek közt azt is mondta, hogy már az apostolok is miséztek, mint a legújabb római ásatások bizonyítják és azóta mindig a legfontosabb istentiszteleti tényezője a róm. kath. egyháznak a mise. De ezt Bibliával nem bizonyította.

Felhívta a misét rádión hallgatókat, hogy személyesen legyenek jelen a templomban, mert a rádión való miséhallgatás nem érvényes!...

(Hányan vannak nálunk is, akik rádión hallgatják istentiszteleteinket és sírva fakadnak egy-egy búvós hatású zsoltár dallama által felköltött érzésostrom lelket megragadó ereje alatt. Egy debreceni zsidóról tudok, aki nyáron rendszeresen eljár egy ablak alá vasárnap délelőttökön, amikor az ablakon keresztül szűrődött a hangszórával közvetített budapesti kálvintéri istentiszteletünk csodálatosan lenyűgöző éneklése és predikációja! Én nem bántanám, sőt szaporítanám — ha rajtam állana — a református rádiós istentiszteleteket! Noha előttem is a templomi részvételt az első!)

Visszatérve Banghára: volt az ő „szent beszéd“-ben (amit orációnak szeretnék nevezni) tudományos megállapítás, történelem, poezis, tudománytálmosság, irredentizmus, róm. kath. önérték, bűnbánatra felhívás és egyéb (mind nagyon jól alkalmazva a cél érdekében), de én *Bibliát, Szentírást* vártam és — bár gyorsírással jegyeztem a beszédét és most utána néztem — nem találtam; legalább is nem úgy és nem

olyan mértékben, mint nálunk szokás és amint reméltem egy Jézus-társasági atyánál! Mindenkinek azt ajánlom: Becsüljük meg jobban, tiszteljük és szeressük jobban a mi nagyjainkat, hitünk cselédeit és szónokait.

Szamoskér.

Kósa Béla.

Kulföld

A könyvplac eseményelből.

A biblia minél szélesebbkörű terjesztése mindig főgondja volt a protestantizmusnak. Eddig csak az olesóságra törekedett minden bibliaterjesztő vállalat, azonban ez nem lehet az egyedüli szempont. „A mi bibliakiadásaink tömör, nehézkes szövevéükkel, két oszlopban elhelyezett apró, szemfárasztó betűikkel, gyászoló kötésükkel valóban nem voltak vonzók; ami még ennél is súlyosabb, a beavatottakon kívül senki sem tudta, hogy hol is lehetett a szük-éges példányokat beszerezni. Sürgős volt már közreadni egy — ha szabad így kifejezni magunkat — „laikus“ formájú, kinézésű újtestamentumot.“ De Felice lelkész közbenjárására a Grasset könyvkiadó cég vállalta is e munkát. A cég nagy összeköttetései rövide-en ezer kirakatba, elárúsító helyre, vasuti állomások könyvvaruló polcaira juttatták a körülbelül 500 oldalas, gondosan nyomtatott, jó papírra szedett, vonzó kiállítású, világos szép betűkkel ekes könyvet. E kiadás ki-küszöbölte a versekre tagolást is, mit egyébként Robert Estienne végzett Páris és Lyon közötti lovag-lása közben 1551-ben. Ez magyarázza a beosztás sok önkényességét, szaggatottságát is, noha a tagolással éppen a szent könyv minél behatóbb tanulmányozását akarták elősegíteni úgy ő, mint a beosztást elfogadó őseink. Am a versbeosztás megszüntetése a folytatolagos olvasás céljából tett szerencsés kísérlet. A fejezetekre osztás, elején rövid összefoglalásokkal szintén újszerűen hat. A 10,000 példányban kiadott újtestamentum darab-jainak ára füzve 15 frank, ami nem nagy ár még Franciaországban sem. Van ezenkívül egy néhány számozott luxuskidás is 600, 300, 150, s 60 frank árakban, melyeknek felét már előre lejegyezte a tehetős hívek serege! Az első kiadás kezességét a „Francia Bibliaterjesztő Társulat“ vállalta.

Hogy az eszme milyen szerencsés volt, azt mi sem igazolja jobban, hogy egy másik kiadó vállalat megtudván e tervet, szintén vállalkozott az újtestamentum másik, „laikus“, — nagy könyvkiadó cégek szokásos kiállításában — kiadására.

K kell-e küszöbölni az eget gondolatvilágunkból?

Az utóbbi időkben kezembe került olvasni-valókból mindinkább előtűnt az a fennhéjázó, néha nyíltan is kifejezett, máskor meg a sorok közül kiütőző felfogás: A kereszténység elégtelen... hamis... veszedelmes, mivel az éggel való foglalkozás által elvonja a figyelmet a földi dolgokról. Esztelen eszme az éggel foglalkozni. Itt az ideje, hogy megszabaduljunk tőle.

Gondolkozóba estem. Gondolkodásom során rájöttem arra, hogy teljességgel hibás az a tétel, mely szerint két pont között legrövidebb út az egyenes.

A földön élő ember számára a földi dolgokkal való helyes bánásmódhoz mérhetetlen kerülőt kell tennie. Fel kell előbb emelkedni az égig, azután le kell szállani a földre.

Öseinkre gondolok most, az első kálvinistákra, kiknek jelszavuk az volt: Isten dicsősége s a lélek üdve mindenekelőttvaló. Soha nem voltak náluk istenittasabb, égni vágyóbb lelkek. Úgy mondják. Am az is tény, hogy ezen emberek raktak le a modern világ legszilárdabb alappilléreit. Kálvin tétélezte a predestináció tanát s ugyancsak ő fejtette ki a kamatra kölesőzés elméletét.

Az első kálvinisták voltak a földművelés, ipar, kereskedelem megújítói.

Van ebben valami ellentmondás!

Ma a felállított tétel igazságának *ellenpróbáját* szemelhetjük, ellenképét láthatjuk. Hát nem azok, a kizárólag csak a földre néző, csak a földdel számoló emberek azok, kik a földet lakhatatanná igyekeznek tenni s kik merő földi eszközeikkel a pénzzel, luxussal, italokkal, testi gyönyörökkel a földet a romlottság, gyűlölet, háború végzetes örvényeibe sodorják? ... Szennyet s vért árasztván!

Az istentagadás s az anyagelviség ezen világában minő cikázó fényvel világítanak be, hogy mennydörögnek az evangélium szavai: „Keressétek először Istennek országát s annak igazságát és ezek mind megadatnak néktek!“ „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkében kárt vall!“

Hagyjuk figyelmen kívül, ha úgy tetszik az égből jövő hangokat; hallgassuk a földről felszálló hatalmas, mindinkább fenyegető szózatot, mind felelmesebb és rettentőbb kiáltást: a mi szegény testünk érdekében előbb lelkünket mentsetek meg s szegény földünk javáért előbb az eget keressétek!

E. Doumergue.

(A Christianisme... 34. számából.)

Az aktuális kérdések könnyebb tanulmányozásáért.

Minden kérdésben „otthon“ lenni ma már nagyon nehéz dolog. De még egyes tudományszakokban, napi kérdésekben sem könnyű ma a kellő tájékozódás.

A könyvek mindinkább drágábbak lesznek, s sok művet kellene átolvasnia az eszmék tisztázódását figyelemmel kísérő kutatónak, cikkírónak, konferenciai előadónak. Nem sok ember tudja megszerezni a szükséges forrásokat, munkaeszközöket, így a nivónak feltétlenül csökkenie kellene.

A „Francia Prot. Szövetség“ erkölcsi és szocialis hatásának intenzívebbé tételén munkálkodó

egyik bizottsága igen érdekes eszközzel küzd a fenyegető baj ellen s meg a lelkészek, egyesületek, világi előadók segítségére a kor égető problémáinak megoldásában.

Kiválasztott e bizottság tizenöt aktuális problémát, ellátta magát az ezen kérdéseket tárgyaló könyvekkel, füzetekkel, feliratokkal, melyeket gondosan becsomagolva kikölesönöz 5 frankért — három hétre. Ez idő leteltével az illető visszaküldi a csomagot a „Protestáns Szövetség”-hez.

Az első tizenöt csomag a következő problémákhoz szükséges forrás munkákat adja: 1. Az ifjúság védelme; 2. Tájékoztatás a pályaválasztáshoz; 3. A sexualis nevelés; 4. Az ifjúkori lünnözés; 5. A modern pedagogia; 6. A prostitúció szabályozása; 7. A halandóság és a sokgyermekes családok; 8. A bebörtönzöttek megjavítása; 9. A szabadidő mikénti kihasználása; 10. A munkaközvetítő hivatalok; 11. Az idegenek Franciaországban; 12. A Nemzetek Szövetsége; 13. A „Nemzetközi Munkügyi Iroda”; 14. A keresztyéneknek a világbeke ltrehozása érdekében tett erőfeszítései; 15. A fajok problémája.

Az érdeklődőknek szívesen szolgál mindenemű felvilágosítással az említett szövetség, mely hi-zi, hogy ez úton is szolgálhatja az egyházat és a haza ügyét és siker esetén újabb kérdéseket is feldolgoz hasonló módon.

Ímé a nagy korkérdések s az azok megoldásában segítség egyik korszerű eszköze.

A „Christianisme an XXme Siècle” nyomán.

Dr. I. E.

Egyházkerületi közgyűlés.

Az egyházkerület őszi közgyűlése, mely a tavaszi közgyűlés késői tartása miatt kissé szintén hátrább tolódott a szokott időnél, nagyon nagy érdekűnek ígérkezett. Több olyan tárgy várakozott ugyanis elintézésre, amely különös fontosságú lévén, esetleg hosszabb vitára alkalmat adhatónak mutatkozott. Növelte az érdeklődést az is, hogy a kollégiumi igazgatótanács a közgyűlés második napjának reggelére rendkívüli ülésre összehívott, ami pedig csak kivételes esetekben történik meg.

A közgyűlés első napja ünnepekkel telt el. Püspök úr emelkedett imádsága után egyházkerületi főgondnok úr rövid, de tartalmas beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. Beszédében elparentálta nevezetes halottainkat s megemlékezett a Mortalium animos pápai bulláról, az amiatt támadt nyugtalanságról, Baltazár püspök úrnak e tárgyról mondott beszédéről s kijelentette, hogy Baltazár püspök úr e beszéde elmondásával a hazafiak elismerését érdemli meg. Ez tehát alkalmat adott püspök úr ünneplésére. Az után püspök úr megemlékezett kormányzó úrnak közeljövő névünnepeéről s javasolta, hogy a közgyűlés üdvözlő táviratot küldjön az államfőhöz. Felállva éljenzte sokáig a közgyűlés a minden erőnkkel szeretett kormányfőt.

Jelentették, hogy a békésbányai egyházkerületben dr. Széll Gyulát, a hevesnagykunságiban

dr. Herczegh Bélát egyházkerületi gondnokká választották. Mindkettő nagyérdemű munkása egyházi közéletünknek; újabb ünneplés alkalma.

Jelentettek az új egyházkerületi tanácsbírók megválasztásáról. Hat lelkészi és öt világi bírót választottak, kik közül egy világi — dr. Kolozsváry Bálint — nem fogadta el a választást. A többi tíz letette az esküt; püspök úr melegen üdvözölte őket, nevükben Révész Imre mondott lelkes szavakkal köszönetet. Újabb méltó ünneplés. A dr. Bartóky József halála és dr. Kolozsváry Bálint visszalépése folytán megüresedett két világi tanácsbírói állásra a szavazást elrendeltek.

Ezután következett a lelkészszentelés. Huszonhét ifjú lelkész várta a végleges kibocsátást. Közülök Csánki Benjamin kenderesi lelkész volt az ünnepi szónok. Érdekes volt már azért is, mert ez a mostani a harmadik Csánki Benjamin, aki ezt a szép és fontos feladatot teljesíti. A nagyatyja, aki füzessyarmati lelkész volt, az 1852-iki szentelésen volt az ige hirdetője; az atya, most debreceni egy. tanár, akkor tiszafüredi lelkész 1899-ben prédikált a szentelésen. Következzék utánuk a hasonlóan derék Csánki Benjaminok hosszú sora.

A lékemelő szép ünnep után a közgyűlési teremben Peleskey Sándor nagydobosi lelkész köszönte meg a felszentelést.

Ezután a közgyűlés püspök úr jelentését hallgatta meg. Nagy és minden vonatkozásban jelentős munkáról ad számot a jelentés, melynek egy részét lapunk mai számában közöljük. A jelentés ismét püspök úr ünneplésére adott alkalmat.

Ezután a közgyűlés folytatását másnapra halasztották s az egyházkerület és az egyetem közös ünnepének színhelye lett a közgyűlési terem. Sass Béla emlékezetét ülték, akinek szolgálata nehéz volna eldönteni: az egyháznak volt-e értékesebb, vagy az egyetemnek. Mi, az egyházkerületi közgyűlés tagjai mégis úgy érezzük, hogy mi letünk az ő halálával igazában árvák. Diszes közönség előtt mondta el Csánki Benjamin egyetemi tanár nagyértékű és szépségeiben gazdag emlékbeszédét, melyben nemcsak Sass Béláról, de elődeiről, tanártársairól és általában a Kollégium tudományos életről adott szép képet. Majd Lencz Géza egyh. ker. tanácsbíró olvasta fel a Sass Béla egyházi munkásságáról összegyűjtött adatai egy részét.

Ezzel a szomorúságában is felemelő ünneppel végződött az első nap.

Halottaink

Ozozsa János uszódi lelképásztor, a solti egyházkerület tanácsbírája hosszas szenvedés után november hó 15-én csendesesen elhunyt.

Búsi Márton, kövecsesi lelkész, a gömöri református egyházkerületi esperese, zsinati, konventi rendes tag, 42 évi lelkészi, 11 évi esperesi szolgálat után, áldásos élete 68-ik évében november hó 21-én elhunyt.

Áldott legyen emlékezetük.

Különfelek

A Kormányzó úr névnapja alkalmából hálaadó-istentisztelet volt a Nagytemplomban december hó 6-án, délelőtt 9 órakor. A lelkészi szolgálatot dr. Baltazár Dezső püspök végezte s az istentiszteleten résztvettek az egyházke ületi közgyűlés tagjai, a városi társadalom képviselői, valamint a katonai hatóságok igen szép számmal.

Dóczy Imre tovább szolgál. Mindenki nagy megnvugvássa fogadja a hirt, hogy közéletünk nagyérdemű veteránja engedve az egyházkerületi közgyűlés kéréseinek, kész feladatát tovább ellátni.

Lelkészszentelés a Nagytemplomban. Erre az ünnepi alkalomra sok és előkelő közönség gyűlt össze a megszentelt falak közé. Harangzúgás között vonult be dr. Baltazár Dezső püspök vitéz Horthy István főgondnokkal, az esperesi kar, az egyházkerületi lelkészi tanácsbírák és a felszentelendő ifjú lelkészek s az egyházkerület világi tagjai kíséretében. A püspök az esperesekkel és lelkészi tanácsbírákkal az úrasztala körül, a felszentelendő lelkészek az úrasztalától balra levő padcsoportban, az egyházkerület tagjai pedig az úrasztalával szemben foglaltak helyet. Közének, ima után a kollégiumi Kántus énekelt Szigethy Gyula főisk. énektanár vezetésével. Prédikáció után a felszentelendő lelkészek felsorakoztak az úrasztala köré, akikhez dr. Baltazár D. püspök intézett felhívást a hit és a szeretet szolgálatára. A nagyhatású beszéd után a püspök megkérdezte, hogy készek-e a lelkipasztori szolgálatra magukat elkötelezni? Az igenlő válasz után dr. Révész Imre főjegyző felolvasta az esküt, amelyet valamennyien — szívetett kézzel — hangosan mondtak utána. Ezután az esperesek, tanácsbírák és az ifjú lelkészek elénekelték a 226. dicséretet. Az ének elhangzása után az ifjú lelkészek letérdeltek a püspök, esperesek és tanácsbírák elé, akik külön-külön megáldották őket. Áldás után a kollégiumi Kántus énekelt, mely alatt a felszentelt lelkészek kezet fogtak a püspökkel, esperesekkel és a tanácsbírákkal. Végezetül dr. Baltazár Dezső püspök rövid beszédet intézett a gyülekezetéhez, imádkozott és áldást mondott. Felszenteltettek: Szombati Dániel Kismarja, Török Tibor Debrecen, Borbás Karoly Gacsaly, vitéz Juhász Ferenc Tiszabecs, Király János Zsarolyán, Uray Ferenc Konyár, Király Sándor Bihartorda, Kovács László Báránd, Nagy Lajos Ibrány, Vargha Károly Besenyőd, Vörös Lajos Battonya, Kiss István Mezőtúr, Kovács Pál Fegyvernek, Gábor András Hajdúszovát, Peleskey Sándor Nagydobos, Horváth Kálmán Orosháza, Csányi Benjámín Kenderes, Juhász Gergely Körösnagyharsány, Petheő Károly Gyulaánáza, Szabó Sándor Beszterec, Csernyi Zoltán Szabolcsbarna, Fogarassy Dezső Lövöpetri, Kóródy Gyula Ártánd, Szabó Gyula Vásárosnamény, Ormós István Nyirkarász, Boka Béla Szeghalom.

Az erdélyi református egyházkerület közgyűlése rendkívül nagy érdeklődés mellett folyt le. Makkai Sándor püspök magasszárnyalású imája után gróf Teleki Artur főgondnok nyitotta meg a közgyűlést. Ezután Makkai Sándor terjesztette be püspöki jelentését, amely elmondja, hogy az 1927 augusztus 13-ik közgyűlés óta eltelt tizenöt hónap egyike volt a legsúlyosabb időknek az egyházkerület történetében. Az egyházat súlyos veszteségek érték vezető személyiségekben, nagy megpróbáltatások szakadtak rá iskolái fenntartásában. Folyton nyomasztóbb súllyal nehezedik az egyházra intézményei és hívei teljes elszegényedésének és anyagi válságának veszedelme és a pénzügyi krízis. Részletes statisztikai adatokból kitűnik, hogy az egyházkerület tagjai növekedett anyagi teherviseléssel járultak hozzá az egyház és intézményeinek fenntartásához, mert rendes és rendkívüli adókban, adományokban és alapítványokban összesen 37.2 millió lejt adtak az egyháznak, vagyis 10 millióval többet, mint az előző években és 16.6 millió értékű építkezés is folyt. Szóvátette az államsegély hiányát, amely miatt a református tanítók száma egyre fogy. A középiskolák életébe minduntalan beavatkoznak az állami hatóságok és a felvételi, valamint az érettségi vizsgán nehéz küdelmek elé állítják a református tanuló-ifjúságot. Hangsúlyozta, hogy az iskolaügy az egyházi hatóságokon kívül álló tényezők hatalma alatt áll és így a nevelő és belmissziós munkára kell a fősúlyt helyezni.

Ravasz László dunamelléki püspök december hó 2-án Pestujhelyen és Rákosszentmihályon tett hivatalos látogatást és az alkalommal Pestujhelyen új templomot, Rákosszentmihályon gyülekezeti házat avatott.

A Kálvinisták Templomegyesületének vallásos szakcsoportja november hó 30-án összejövetelt rendezett a Kollégium dísztermében. Előadó volt Soós Béla főgimnaziumi tanár, aki a „Keresztény nyugalomról” tartott előadást.

A debreceni református főgimnázium „Arany János” önképzőköre december hó 8—9. napjain irodalmi estélyt rendez a főgimnázium tornacsarnokában.

A faszori református egyházrész legutóbb a keleti pályaudvar közelében lakó hívek számára a hernád-uccai iskola tornatermében is megkezdte vasárnapi istentiszteleteit.

Nyugalombavonulás. Zsengellér Gyuláné, a ceglédi református elemi iskola tanítónője, 40 évi buzgó szolgálat után nyugalombavonult.

Ravasz László, a dunamelléki református egyházkerület püspöke, Kareagon a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége ottani fiókjának rendezésében előadást tartott a Protestáns Diákmenza céljai javára. Török Vince helybeli lelkész mondott üdvözlő beszédet, majd Ravasz László tartotta meg előadását az engedelmességről, mint a világ legfőbb egyensúlyozójáról.

FEST, MOS, TISZTIT KONCZ

kelm festő, vegytisztító és gőzmosó nagvüzeme
Fióküzletek: Piac-utca 18. (Bikával szemben)
és Szent-Anna-utca 2. szám alatt.

Péterfia-u. 30.

Tisza-émlékünnepet rendezett december hó 2-án a budapesti református theologus ifjúság „Kálvin János” önképző köre. Előadást a kegyeletes emlékűnnepélyen Imre Sándor a szegedi tudományegyetem professzora tartott „Tisza István és a mai magyar ifjúság” címmel.

Egyetemi-istentisztelet volt december 2-án a kollégiumi oratóriumban. Az Igét ez alkalommal Soós Béla főgimnáziumi tanár hirdette.

A Népszerű Főiskolai Tanfolyamon Bethlen Gábor erdélyi fejedelem halála 300 éves évfordulója alkalmából november hó 29-én a nagy fejedelemtől R. Kiss István egyetemi tanár értékes előadást tartott.

A Szülők Iskolájában december hó 5-én dr. Görgey Márton vármegyei főorvos tartott előadást a dohányzás káros voltáról.

Az Ispotályi egyházrész december hó 4-én tartotta egyházrész tanácsot választó közgyűlését az Ispotály-templomban, Molnár Ferenc egyházrész lelkész elnöke alatt. A közgyűlés 60 rendes és 60 póttagot választott az egyházrész tanácsba.

A budapesti Lorántffy Zsuzsanna-egyesület december hó 4-én egész napos karácsonyi vásárt rendezett a református theologia dísztermében. A kiállítást nagybányai vitéz Horthy Miklósné nyitotta meg.

A debreceni Bethlen Gábor-kör kultúrestélyt rendezett december hó 1-én a vármegye-háza dísztermében igen szép siker mellett. A Városi Dal-egylet szép ének száma után dr. Lencz Géza hit-tudománykari dékán mondott megnyitó-bezédet. Naggyörgy Sándor kollegiumi szenior énekelte, Bucwald Béla pedig szavalt igen nagy tetszéssel. Az estély kiemelkedő pontja volt dr. Hegedüs Lóránt előadása, aki a protestantizmus nemzeti életünkben való nagy fontosságáról értekezett.

A református Dóczy-leánynevelő-intézet „Volt Iskolatársak Szövetsége.” 1928. évi december hó 9-én délután 5 órakor az intézet tornatermében közgyűlést tart. Közgyűlés után szeretetvendégség lesz az intézet internátusában.

A péterfiauccal református egyházrész december hó 2-án tartotta első iradami estjét. Előadó volt dr. Sz. Kun Béla egyetemi tanár, aki az elválások és a rosszul kötött házasságok okairól tartott előadást.

A budapesti theologia tanári kara a januári konferencia idejét január hó 8—10. napjaira tette. Január 7-én vallás tanári értekezlet lesz. Ugvanez időben tartja gyűlését a Református Lelkésznek Szövetsége is.

Lelkészválasztás. A somogyudvarhelyi református gyülekezet egyhangulag Vida Dániel segéd-lelkészt hívta meg pásztorául.

Lelkész meghívás. A józsefházai református gyülekezet megüresedett lelkészi állására — november hó 18-án — egyhangulag Nagy Pál finta-házai lelkészt hívta meg.

A foktői református egyház november hó 25-én tartotta a 28,000 pengőbe került új, modern iskolájának felavatási ünnepélyét.

A vértesi református templom avult téglakövezetét fekete csillagos mozaik lapokkal cserélte ki az egyház. Az új kövezet a régi, hatalmas boltíves templom szépségét még jobban kiemeli. A templom ünnepélyes megnyitása a munkálat után a múlt vasárnap volt. Isten ígését Nagy Lajos sárándi lelkész hirdette, szépen kidolgozott, értékes beszédével mély hatást gyakorolva a nagy gyülekezet minden tagjára.

50 éves lelkészi jubileum. Jakóy Pál hajmáskéri lelkész a napokban ünnepelte lelkészi szolgálatának ötvenedik évfordulóját.

Az újszegedi templom és lelkész lak avatása december hó 16-án lesz.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap tulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

Postatakarékpénztári csekkszám 143,916.

SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó-cég
Hódmezővásárhely, Fő-tér (saját ház).
Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Homenstead, Pa 1922 okt.

SZÁNTÓ JÓZSEF szabó-cég
Hódmezővásárhely

Tisztelt Szántó Úr!

Karácsony alkalmára nagyon szeretném, ha a most közzétett rendelésemet hozzáadhatnám szíveskedne. Ugyanis egyházunk négylete részemre tógát, süveget és palástot kíván ajándékozni, erre én az önök jó hírnevének örvendő cégét ajánlottam. Kérem önöket, azonnal értesítsenek, hogy külföldi rendelést elfogadják-e és legalább december 10-re a rendelést megkapom-e? Palástot magyar süjtással szeretném. Magasságom 167 cm. Ruhát 48 cm., és kalapot 56 cm. viselek. Becses válaszukat várva, vagyok hazafias tisztelettel **HORVÁTH SÁMUEL** homesteadi református lelkész Amerika.

Kedves Szántó Úr!

Az általa küldött palást és süvegnek csinosága, szépsége, művészi kivitele nagyon meglepett bennünket s igazán nagyon megvagyok elégedve. A pénz postán beküldetett.

Kaba, 1926 dec. 13.

Tisztelettel, az ajándékozó Nőgyesület által.

Kőrödi Gyula, ref. lelkész.

Legcélsebb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáért a legnagyobb haszon és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a Nőgyesületek hasonló ajándékrendelését.

Tisztelettel: SZÁNTÓ JÓZSEF, az „ORLE” szabója.

KUN JÓZSEF késműves és műköszörűs Debrecen, Széchenyi-utca 1. sz.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Különő lütkéességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zslir-bödönök, dísznőölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15—48.

**Magyarország
aranykoszorús mestere.****Szlezák László**harang- és ércöntöde, harangfelszerelés és
haranglabgyar

Budapest, VI., Frangepán-u. 77. sz.

TELEFON: LIPÓT 913-53.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel-
1921. és 1923. évi vasipari kiállításon arany
éremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tár-
laton kormány díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi
budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombat-
helyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve.Számos egyházi elismerőlevél!
Költségvetéssel díjmentesen szolgál
Előnyös fizetési feltételek!**Debreczeni István**

órás-mester

Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása

Mindennemű órák
raktára.Az 1926. évi debreceni
Iparkiállításán díszoklevéllel, a budapesti
és székesfehérvári orsz. kiállításán arany-
éremmel kitüntetve.**Schuller Sámuel**szobafestő, mázó és tapétázó mester
Debrecen, Simonffy u. 25. Telefon 806.

Templomfestést vállal.

Költségvetés díjtalan.

Szép és jó munkáért ezüst éremmel kitüntetve.

**„MÉLIUSZ“ könyvkereskedés
mű- és tanszerosztálya**

ajánlja alant felsorolt tanszereit és iskolacikkeit.

- Angyalos magyar címer ovális alakú vaslemezen,
55 × 65 cm. nagyságban, előírás szerinti felírással 17—
- Angyalos magyar cím r hajlítható papirlemeze fel-
vonva és akasztókarikákkal ellátva, kis alak . 240
- Ugyanaz nagy alak 320
- Bittenbinder—Grenczer: Métermé tékek szemléltető
tablája hozzávaló utasítással (Hossz, terület,
súly, ürmértékek) felvonatlanul . . . . . 3—
- Vászonra vonva és lécekkel ellátva . . . . . 13—
- Bopp—Gönczy: Természettani ábrák (8 színes kép)
75 × 58 cm es tablák (Tizedes mérleg, darugép és
csigasorok, emelőgépek, csavarsajtó, másodperc-
inga, koloncós óra) . . . . . 6—
- Bopp—Gönczy: Földrajzi fa iképek (2 kép 63—95 cm.
méretben) színes nyomással, I—II. együttesen 6—
- Állattérképek az öt világrész összes létező álla-
taival I-től VI-ig, felvonatlanul . . . . . 70—
- Ugyanaz vászonra húzva és lécekkel ellátva . 120—
- Gönczy—Urhegyi: Mozgatható írott betűk kis és nagy
nyomatott betűk, kis-
és nagy 240
- Gönczy—Urhegyi: Fali olvasóátlak írott- és nyomta-
tott betűk olvasásának tanításához 70—100 cm.
méretben . . . . . 8—
- Gönczy—Urhegyi: Szépirási felületek. A m. kir. vallás-
és oktatásiügyi minisztérium megbízásából
szerkesztette: Kovács A. 3 tábla 63 × 95 cm.
méretben, tokban, szegélyezve, lécekkel. 1. nagy-
betűk, 2. kisbetűk és számok, 3. betűkapcsolási
példák I—III. . . . . 12—
- Történelmi fal kép. 20 kép, (63 × 95 cm.) többszínű
nyomással, a sorozat ára . . . . . 52—
- Az Országos Fa u- és S efania-Szövetség által kibocsáj-
tott szemléltető képsorozat áll 72 drb. képből 44—
- Orsz számológép keményfa karikákkal, védőlappal,
1 és 1 méter magas . . . . . 36—
- Nemzeti zászló 2 méter hosszú, 1 méter széles rúd-
dal, címerrel ellátva, valódi merinói gyapjú . 26—
- „Mi maradt nekünk“ szemléltető képsorozat áll 21 drb.
képből kemény deklire felasírozva . . . . . 36—
- Horthy Miklós kormányzó úr fényképe 48 × 34 cm.
nagyságban, berámázva . . . . . 18—
- Földrajzi ala fogalmak, szemléltető kép vászonra vonva
és lécekkel ellátva . . . . . 15—
- Meinhold az öt emberfaj szemléltető képe kemény
dekli lemezre felvonva, szegélyezve és akasztó-
karikákkal ellátva . . . . . 7—
- Meinhold: Összes állatképei szemléltető oktatás cél-
jaira, kemény dekli lemezre felvonva darabonként 7—
- Schreiber-féle szemléltető képek, megrendelés szerint
dekli lemezre felvonva és akasztókarikákkal el-
látva, darabonként . . . . . 8—
- Gönczy—J g r—Hoffmann: A mezői gazdaságra hasz-
nos, valamint karkötény átlakok I—VI. kemény
dekli lemezre felvonva és akasztókarikákkal el-
látva, darabonként . . . . . 7—
- Iskolai tábla egyik oldala kockás, a másik vonalas
(120 × 150 cm. nagyságban) . . . . . 50—
- Hozzávaló állvány . . . . . 24—

Iskolai felszerelési osztályunk rendel bárhol hirdetett könyv-
zeneművet és iskolai oktatás céljára alkalmas tanszerfelszere-
lést stb.

Kívánatra készséggel ad díjmentes árajánlatot a

Debrecen sz. kir. város és a
Tiszántúli Református Egyházkerület**„MÉLIUSZ“**könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala,
papir- és írószerkereskedésében
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26
Telefonszám: 270.